

Budapest terve

Nemcsak az anyagiaktól függ

„Hányszor felépítették, hány-szor lerombolták már ezt a várost!” — így írt a harmincas évek elején a Franklin-társulat gondozásában megjelent lakás történetét Vereckétől napjainkig összefoglaló több kötetes könyv egyik szerzője Budapestről, majd így folytatta: „A világvárosok képe, úgy látszik, százévenként megváltozik. Némelyek kegyelettel megőrizték a múlt tisztaságát: London, Párizs, Venetia, Firenze, Nürnberg egész városnegyedeket építhetnek meg, és ma megilletődött jár az utazó a régi világ patinás emlékei között. Ehhez azonban nagy kulturális és történelmi örökség kellett, mindenképpen pedig a fejlődésnek legalább viszonylag nyugodt évszázadai. Ezt pedig Budapestnek nem adta meg a sors. Kelet és Nyugat mezsgyéjén örökös harcokban, viharokban, pusztításokban morzsolódott a nemzet, ezzel a város élete és ereje. Csak rövid évtizedekre tudott fellelegzni, és századokra tervezett alkotásait rendszerint elsodor-ták a történelem viharai.”

„Ez a fejezet szerzője a világjáróssá növekedés igazolására két adatot hív segítségül. Mint írja, mindössze fél évszázadra volt szükség ahhoz, hogy a fővárosban a három-negyemeletes házak száma kétszázról háromezer-öttszázra emelkedjen.”

Igények és lehetőségek

Még akkor sem árt tudni, honnan indultunk, ha napjainkban más mércék szerint mérjük a települések fejlődését. Hiszen az akkoriban évtizedekre is imponáló adatokat ma már alighanem egy esztendő eredményeinek összegzésekor is szegényesnek vélhetjük. A múlt év eredményeinek számbavételkor egyebek között gazdagabb lett a főváros tizenhat és fél ezer lakással, több mint kétszáz iskolai tanteremmel, háromezernél is több bölcsődei és óvodai hely-lyel, a metró újabb szakaszával, és egy sportcsarnokkal.

Mindez egyetlen esztendő alatt. Így aztán érthető, ha negyedszázad is elegendő volt ahhoz, hogy a főváros arculata megváltozzék. Mégis helye az öngazoló lelkendezésnek, mert bár a fejlődés sokféle mutató alapján mérhető, egy-egy település előrehaladásának mércéjét alighanem annak alapján lehet és kell megállapítani, miként tudja kielégíteni lakóinak mindinkább sokszínűbb és jogos igényeit. És mint tudjuk, az igényeknek nem vagyunk szűkebben. A lehetőségeknek viszont annál inkább. Mert mint a főváros tanácsának legutóbbi ülésén elhangzott, az idén kevesebb pénz jut Budapest fejlesztésére, mint amennyire a tervidőszak kezdetén számítottunk. Az igények viszont nem csökkennek. Aligha vitathatja bárki is, hogy az évek és az évtizedek óta lakásra várakozók jogosan reménykednek ebbéli vágyuk kielégítésében. Mint ahogy abban is csaknem mindenki egyetért, hogy mielőbb szükséges lenne megoldani a házak felújításánál vagy tanteremhiány miatt jelentkező gondokat.

Jobb szervezéssel

A pénzben szűkebb esztendők viszont egyelőre nem teszik lehetővé az igények teljes körű kielégítését. Egy-egy város soron következő feladatainak meghatározásánál a lehetőségekre is tekintettel kell lenni. Meg kell próbálni a helyi igényeket összhangba hozni a népgazdaság előtt álló feladatokkal és a lehetőségekkel.

A tennivalók sorában évek, évtizedek óta első helyen áll a lakásgondok megoldása, a meglévő feszültségek enyhítése. Az idén a tervezettnél ezerral kevesebb (ám a tavalyinál ezerral több) család költözhet új otthonba. Ahhoz azonban, hogy ez a terv az

esztendő végére valóra váljon, az eddiginél nagyobb segítséget kell adni azoknak, akik magukra vállalják az otthonteremtés gondjait. Budapest idej terveinek megvalósítása nem csupán az anyagiakon múlik, hanem a feladatvégzés mikéntjén is. A lakáskörülmények javításában ugyanis sürgető igényé vált az üresen álló lakások mielőbbi kiutalása építő, mint a kilenc-tíz-ezer bérlemény felújítása és csaknem ugyanennyi korszerűsítése.

A kívánt célok eléréséhez azonban az is szükséges, hogy a tanácsai ügyintézés, valamint a felújítással és karbantartással foglalkozó hivatalok és vállalatok munkaszervezése és teljesítőképessége mielőbb összhangba kerüljön a megoldásra váró feladatainkkal. Fontos ez azért is, hogy egy idő múltán a nálunk megforduló idegenek is megilletődjen járhasanak-kelhessenek múltunk patinás emlékei között.

„Ez nemcsak a lakásokról van szó, hiszen éppoly fontos feladat a gyermekintézmények, utak építése és korszerűsítése is, melyek megoldására szintén kevesebb futja az elkövetkezendő évek költségvetéséből. Így hát a tervek megvalósításában nagy szerepük lesz az emberi tényezőknek is, meg annak, hogy a hivatali munkában mindenütt érvényesüljenek társadalmi berendezkedésünk humánus elvei.”

A korabeli krónikák jelentős eseményként tartották számon, hogy a népjóléti intézmények ügyei intézésére a székesfőváros külön ügyosztályt alakított. A szeretetotthonok, árvaházak, a hajléktalanok menhelyei és a nyílt segélyosztás fogalmát már az idősebbek emlékeztében is megkoptatták az évtizedek. *Szociálpolitikai feladat* viszont napjaink is maradt bőséggel. Elég csupán a támogatásra szoruló idős emberek gondjáról szólni, amelyre a

főváros tanácsa — a szűkös lehetőségek ellenére is — több pénzt fordít az idén, mint a tavalyi esztendőben. Több hely lesz a szociális otthonokban, több lehetőség lesz a rendszeres és a rendkívüli segélyek elosztására. Ezek juttatásának rendje azonban már a tanácsai apparátus dolgozóinak feladata. És a jelenlegi gyakorlat szerint az idősekről és anyagi helyzetükről való hiányos ismeretek miatt gyakran csak azoknak jut a segélyekből, akik maguk jelentkeznek támogatásért. Az idők egy része ugyanis többnyire szegény sz. n.

Kezdeményezés

Évek óta gyakori és visszatérő panasz, hogy a kerületi tanácsoknak (annak ellenére, hogy a lakossági igények elsősorban ott jelentkeznek) anyagi helyzetük miatt kevés lehetőségük van az önálló kezdeményezésre. És ez a tény olykor módot adott a felelősség áthárítására. Nos, a főváros idej terve szakított ezzel a gyakorlattal, hiszen a kerületi tanácsok a főváros fejlesztésére fordított pénznek a korábbi 26 százaléka helyett 42 százalékával gazdálkodhatnak saját belátásuk szerint. Csak helyeselni lehet ezt a kezdeményezést, ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy megnövekedett a kerületi tanácsok felelőssége is. A lehetőség tehát adott, és amennyiben a kerületek tervei összhangban lesznek a lakosság igényeivel, a fejlesztés fordítható összegek alighanem jelentős mértékben növelhetők. Számos példa igazolta az elmúlt években, hogy a lakossági összefogás, ha nem is csodákra, de jelentős eredményekre képes. Szükség van tehát a társadalom segítségére, de nem szabad elfeledkezni a segítő szándék által létrehozott értékeket és a közösséget végzett munka jobb megbecsüléséről sem.

Cs. N. L.

Két kisebb földrengés az országban kár nélkül

Áramszolgáltatási zavarok a vihar nyomán

Szerdán este 22 óra 22 perckor és 23 óra 37 perckor a Magyar Tudományos Akadémia budapesti földrengésjelző obszervatóriumának szeizmográfjai két kisebb, közeli földrengést regisztráltak. Az epicentrum Budapesttől mintegy 60 kilométerre, Dunaujváros környékére esett. A rengések magnitúdója 3,2, illetve 3,1, Richter-skálában. Az eddigi bejelentések szerint a rengések elérték Dunaujvárosban és Dömsödön. Káresetről nem érkezett hír.

Az ország több területén okozott kisebb-nagyobb károkat a csütörtökre virradó éjszaka betört heves szélvihar, amelynek óránkénti sebessége időnként elérte, sőt, meghaladta a száz kilométert. A Balaton északkeleti partjának körzetében több helyen elszakadtak a villamos távvezetékek, emiatt többek között Balatonfjűre den öt óra hosszágú szünetelt az áramszolgáltatás, de a helyreállítás csütörtök reggelig megtörtént. Pápa környékén több szakadás keletkezett egy húsz kilovolts vezetékben, s ugyanilyen vezeték szakadt el a Börzsonyban is. Ez utóbbi miatt Nagymaros—Szob térségében voltak hosszabb-rövidebb ideig tartó áramkimaradások.

Nógrád megyéből érkezett jelentés szerint az éjszaka folyamán üzemzavarok keletkeztek a Nagybátány—Szécsény, a Nagybátány—Pásztó, valamint a Balassagyarmat—Sárospatak közötti távvezetékben. Nagyoroszi községben csak csütörtökön délelőtt tudták helyreállítani az áram-

szolgáltatást, a többi területen az üzemzavar nem okozott komolyabb áramkiesést.

A Budapest—Hegyháshalom vasúti fővonalon Tatabánya térségében megrongálódott a felsővezeték, emiatt kisebb késések voltak, de a hibát gyorsan elhárították.

A vihar a Dunántúl középső és északi részén számos helyen hatalmas fákat csavart ki tövestől, tévéantennákat szaggatott le és megrongálta a háztetőket. Csupak beregháti részén a Bakonyból a Balatonra lezúduló orkár mintegy negyven nyaralóház tetőszerkezetét bontotta meg. A tanácsok és az Állami Biztosító arra kéri a tulajdonosokat, hogy amint tehetik, szemléljék meg a tő körüli ingatlanjaikat és saját érdekében minél előbb jelentsek be a károkat, intézkedjenek a helyreállításukról.

Környezetvédelmi megállapodás

Gonda György államtitkárnak, az Országos Környezet-és Természetvédelmi Hivatal elnökének meghívására január 5. és 7. között látogatást tett hazánkban a Karel Nutil miniszterhelyettes által vezetett csehszlovák környezetvédelmi delegáció. A vendégek és vendéglátói véleményt cseréltek a két országban folyó környezetvédelem időszerű kérdéseiről. Csütörtökön kétoldalú együttműködési megállapodást és munkatervet írtak alá, amely a két országot kölcsönösen érintő kérdésekre ter-

Gyűlés Várpalotán Kambodzsa nemzeti ünnepén

Várpalotán csütörtökön ünnepélyesen megemlékeztek a Kambodzsa Népköztársaság nemzeti ünnepéről, arról a napról, amikor — három esztendője, 1979. január 7-én a Kambodzsa Megmentésének Nemzeti Frontja a forradalmi erők segítségével megdöntve a Pol Pot-rezsimet, felszabadította a fővárost.

A politikai gyűlésen — amelyen ott voltak a várpalotai bányászok, az inotai alumíniumkohászok, a Péti Nitrogénművek dolgozói és a város lakosságának képviselői — Szabó Gáborné, a városi tanács elnöke köszöntötte a résztvevőket, köztük Khuon Rant, a Kambodzsa Népköztársaság budapesti nagykövétét.

A gyűlésen Mőgor Győző, a Hazafias Népfrent Veszprém megyei bizottságának titkára mondott beszédet. Szólt arról, hogy az Országos Békettanács és a Szolidaritási Bizottság kezdeményezésére, nemzetközi összefogással gyermekváros épült Kambodzsa magyar mérnökök tervezésében. A felhívást követően hazánk lakossága máris 20 millió forintot küldött a gyermekváros építéséhez.

A gyűlésen felszólaló Khuon Ran kifejezte köszönetét a magyar nép sokoldalú segítségéért.

Felavatták a Phylaxia alapítójának mellszobrát

Csütörtökön, születésének századik évfordulója alkalmából felavatták dr. Köves János professzornak, a Phylaxia Oltóanyag- és Tápszerművelő Vállalat alapítójának mellszobrát a vállalat főbejáratánál.

Dr. Köves János nemzetközileg elismert tudós, állatorvos volt, aki a század első felében kidolgozta a sertésállományt pusztító vesé-lyeztető sertéspestis szérumát. Kísérleti laboratóriumát szérumelőállító vállalatává fejlesztette.

Dr. Köves János mellszobrát Dénes Lajos mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes avatta fel.

Elhunyt Láng Sándor egyetemi tanár

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem gyászjelentésben adta tudtul, hogy életének 69. évében váratlanul elhunyt Láng Sándor egyetemi tanár, a földrajztudományok doktora, az Eötvös Loránd Tudományegyetem természetföldrajzi tanszékének egykori vezetője, a Magyar Földrajzi Társaság tiszteletbeli tagja és évtizedeken át volt alelnöke, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat elnöke, számos hazai és külföldi tudományos társaság tagja és tisztviselője. Személyében a magyar földrajz- és társadalmi tudományok kiváló művelőjét, földrajzoz nemzedékek oktatóját és nevelőjét veszítettük el. Hamvasztás utáni búcsúztatása február 2-án fél 11 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Kitekintés

Az igazgató mérges. Nem fogadta el a jelentést, aláírása helyét üresen hagyta. S egy dörgedelmes levelet is írt az összeállításért felelős főosztályvezetőnek. Az „anyag” hiányos. Nem szerepel benne a terület valamennyi újdonsága, s ezek műszaki jellemzői. Elmaradt az összehasonlító értékelés, meg a legfontosabb: a következtetés.

Pedig a cél éppen ez lett volna. Ezért készült az elemzés. Neve: *világszínvonal-tanulmány*. Szokatlan szóösszetétel, de kifejező, érthető. Egy munka a sok közül, amit rendszeresen készítenek az intézetben. Azóta, amióta komolyan veszik a „leckt”: vezetők és munkatársaik felelősek a gondjaikra bízott szakterület nemzetközi tudományos és műszaki eredményeinek, üzleti fordulatainak figyelemmel kíséréseért. Megfelelően értékelniük kell a változásokat, s ezekből levezetni saját feladataikat.

Szembesítve

A felidézett eset — sajnos — egyedül. Azért sajnos, mert a vállalatok, intézmények jelentős részénél még visszaadásra ítélendő tanulmány sem készül rendszeresen — a világról.

Nevezhetnénk persze nemzetközi összehasonlításnak, szakmai kitekintésnek is, a lényeg nem változik: legtöbb-ször alig-alig fordítanak figyelmet erre a kérdésre. Ha néha, a forma kedvéért vagy éppen a főhatóság viszársára mégis csak rászánják magukat, sokkal inkább érzik nyígnak, felesleges papírmunkának, mint a vállalati élet természetes velejárójának.

Pedig nem nehéz belátni: ma már egyetlen termelő sem reménykedhet tartós sikerben, ha nem kíséri állandó figyelemmel, mit csinál a konkurrencia, mit „tudnak” a legjobbak által piacra dobott konstrukciók. Joggal állapítja meg Juhász Ádám államtitkár az Ipari Szemleiben: „A világgia-ri versenyben, ha egy vállalat nem végez rendszeres és sokrétű nemzetközi összehasonlítás, elvégzi helyette a piac, ám az eredményt saját eladási statisztikájából fogja megtudni.”

Azt, hogy hol a helyünk a világban, ismerjük. A külkereskedelm mérlege — és főleg áruösszetétele — mindezt jól mutatja. Sokat idézett a népgazdasági egyes területeknek nemzetközi összehasonlítás. Elég, ha a Központi Statisztikai Hivatal és osztrák kollégáik közös munkájára, az osztrák és a magyar ipar termelékenységének összehasonlító vizsgálatára utalunk. Erről írja Nyitrai Ferencné a Társadalmi Szemle hasábjain: „Az osztrák főmunkaadó és gépipar munkatermelékenység — az összehasonlítható alagazatokban — hatvanégy százalékkal haladta meg a magyar eredményeket.”

Ezek tükrében még inkább fel kell tenni a kérdést: miért ödzködik mégis sok vállalat attól, hogy nemzetközi mércével is mérje magát? Miért van az, hogy — néhány korszerűen vezetett, dinamikusan dolgozó, jelentős tőkés exportor is teljesítő hazai céget le-számítva — csak kevesen merik rendszeresen szembesíteni magukat a külvilág tényeivel?

Nos, a válasz a korábbi évek gazdaságirányítási gyakorlatában keresendő. Ha ugyanis valakinek mindig, minden esetben megmondják, mit csináljon, s hogyan tegye ezt, aligha érzéi szükségét, hogy ön-állón is tájékozódjon a helyzetéről.

Naprakészen

Az Ipari Minisztérium a közelmúltban felszólította a társ-cához tartozó vállalatokat: készítsenek rendszeresen értékelő, elemző nemzetközi összehasonlításokat saját tevékenységükről. Furcsának, el-lentmondásnak tűnhet, hogy a közvetlen beleszólások és utasítások koránan egyik „hagyatékát” éppen egy utasítással kívánta feloldani a főhatóság. Látni kell azonban, ebben az esetben olyasvalamit követel-

nek meg, amit a vállalatoknak saját, jól felfogott érdekükben maguknak és maguktól kellene elvégezniük.

Mi mindenre kell figyelni az ilyen kitekintések elkészítésénél? Össze kell hasonlítani a gyár valamennyi jellemző termékét, azok műszaki adatait a fejlett ipari országok hasonló produktumaival. Fel-mérni a technológiai különbségeket. Válaszolni arra: miért kevesek a versenytársak ugyanolyan vagy esetleg még jobb gyártmányt kevesebb anyagból, kevesebb energiával, gyorsabban előállítani? Vizsgálni a termelékenység színvonalát idehaza — és a konkurenciánál. Elemezni kell a gépek és a pénzügyi lehetőségek kihasználását, az anyag-gazdálkodást. S végül, de nem utolsósorban: az árat. Miért tudnak mások előnyösebb feltételekkel eladni, milyen üzleti fogások, szolgáltatások teszik vonzóbbá az általuk kínált árut?

Senki sem állítja, hogy mindez könnyű feladat. Az viszont nem kétséges, hogy megoldható. S meg is kell oldani mindenütt! A szakirodalom, a folyóiratok publikációi tudósítanak a legújabb műszaki eredményekről; a nemzetközi vásárokon és bemutatókon élvezen is találkozhatunk a szakemberek az újdonságokkal; a különböző tanulmány-utak, az üzleti és kooperációs kapcsolatok lehetőséget nyújtanak más üzemek módszereinek megismerésére. S ugyan-csak az üzleti élet szemmel-tartása nyújthat információt arról, mit mennyire értekel a piac — milyen az árszínvonal.

Versenyben

Mindezekhez természetesen jó néhány feltétel is párosul. A szakirodalomnak, a folyóiratoknak nem szabad meg-rekedni — olvasatlanul — valamelyik íróasztal mélyén, hanem el kell jutniuk a terület felelőseihez. A vásárokon, nemzetközi kiállításokon gyakran csupán gyűjtőszendevély-ből beszerzett katalógusokat, prospektusokat valóban olyan mérnököknek, technikusoknak kell kézbe venniük, akik azokat a leghasznosabban forgatják is. A legjobb persze az, ha már eredetileg is ők utaznak a bemutatóra — csakúgy, mint a tanulmányutak esetében, ahova szintén olyan szakembereket kell elküldeni, akik látják is, nem csak néznek.

Sokszor elmondták már, de igazsága talán itt a legnyilvánvalóbb: a legolcsóbb beruházás, a legkifizetődőbb fejlesztés az információk gyűjtése, rendszerezése, értékelése. Csak így tudhatjuk meg, hol tartanak mások — s meddig jutottunk mi magunk.

Valahogy úgy, mint a hosszútávú futók. Akik a kilométereket róva állandóan jobbra-balra tekingetnek, hátránéznak, s főleg előre figyelnek. Ki készül részhajrára, rob-bantásra — vagy kit lehetne megelőzni.

Aki ugyanis leszegett fejvel, csak a saját lábát nézve versenyez, aligha reménykedhet abban, hogy feljut a dobogóra. Még csak egy szerény helyezésre sem számíthat.

Weyer Béla

A MAGYAR NEMZET

olvasószolgálatának
(1074 Budapest,
Dob u. 68.)
fogadóórái:

Jogi tanácsadás:

Hétfőn	14—16
Szerdán	14—16
Pénteken	13—14.30

Építkezési tanácsadás

Minden hó első és utolsó péntekén	16—17.30
-----------------------------------	----------

Közérdekű bejelentések:

csütörtökön	15.30—17.30
-------------	-------------